

a mindennapi testgyakorlatokról gondoskodnak). Mezőgazdasági iskolák: kifejlesztésük állandóan foglalkoztatja a tanügyi hatóságokat. Tanerők kiképzése: világszerte mélyítésére, tökéletesítésére törekednek.

Ami a szorosabb értelemben vett anyagot illeti, azt országonként nagyjában azonos szempontok szerint közlik. Ezt Magyarországra nézve (209—215. l.) a következőkben szemléltetjük: statisztikai adatok (terület, lakosság, a minisztérium vezetője és osztályfőnökei név szerint, a közoktatásügyi költségvetés összege és részletezése iskolafajok szerint, ugyanígy a tanerők kezdő- és végzőfizetése és mindkét nembeli tanítózeta tanulóinak és tanerőinek táblázatos kimutatása). Ezt követi az egész magyar közoktatásügy 1933—34. évi állapotáról szóló és Baranyai Zoltán követségi tanácsos által a III. nemzetközi oktatásügyi értekezlet elé terjesztett összefoglaló jelentés, amely tárgyi szempontok sorrendjében híven számol be a jelentősebb eseményekről: 78 nyolcosztályú népiskola, 27 pedagógiai szeminárium, új egységes középiskola (gimnázium) és tantervek, kísérlet 40—45 perces tanórákkal, szelekció (érettségi), a közgazdasági egyetem és a tanügyi közigazgatás újjászervezésével kapcsolatban a népiskolai tanfelügyeletnek mélyítése. „*Les méthodes actives*“ címmel a következőket olvassuk: „A cselekvő, munkáltató tanításnak megvalósítása nemcsak a középiskolákban folytatódik, hanem a felsőbb népiskolákban, a tanítóképzőkben és a kereskedelmi iskolákban is. Ez a pedagógiai elv — amelynek alapjait Magyarországon egy kitűnő pedagógus, Salamon Ferenc már 1875-ben megvetette — a magyar pedagógusok körében buzgó és hű hívőkkel rendelkezik.“

Mintegy függetlenül következnek: a Bureau évi jelentése Piaget igazgató tollából, az intézmény szervezete személyi adatokkal és a nemzetközi értekezleten elfogadott határozati javaslatok: a) az iskolakötelezettség meghosszabbítása, b) a középiskolákba való felvétel és c) az oktatásügyi kiadások csökkentése dolgában.

A nyomdailag mintaszerűen kiállított Évkönyv megbízható forrásmunkának fog bizonyulni mindazok számára, akik pedagógiai vagy kultúrpolitikai téren buzgólkodnak. kf.

Prof. Dr. Heinrich Hanselmann: „...aber er geht nicht gern zur Schule.“
Lernmüde Kinder. Zürich, 1936. Schweizer. Spiegel-Verlag. (8-r., 160 l.)
 Ara 3 svájci frank.

A zürichi egyetem gyógypedagógiai tanszékének neves tanára termékeny és igen olvasott szakíró. Hatalmas művét, az *Einführung in die Heilpädagogik* címűt, 1931 óta 2. kiadásában adta ki, amelyet alapvető munkának tekintenek és szelvében olvasnak a szakemberek. De nemcsak a szakembereknek írt Hanselmann értékes tudományos könyveket, hanem a nagyközönségnek: szülőknek és pedagógusoknak is. A fentemlített munkájában is ilyen általános érdeklődésre számot tartó kérdést fejtet. Azokkal a gyermekekkel foglalkozik itt, akiknek nevelése különösebb nehézséget nem okoz,

de akik mégis állandóan sok gondot adnak a szülőknek azért, mert nem akarnak iskolába járni. Bár értelmi elmaradásban nem szenvednek, az iskolával szemben mégis valami ellenszenvet tanúsítanak. Mi lehet, vagy jobban mondva: mik lehetnek az iskolával szemben megnyilvánuló ilyen kifáradásnak az okai? Mit lehet tenni ennek a megakadályozására? Ezeket a jelenségeket boncolgatja Hanselmann nagy alaposággal, megértéssel s az idevágó tapasztalati tények egész seregének felsorakoztatásával. Könyvből a szülők és a tanítók értékes útmutatást nyerhetnek az iskolát megünt gyermekek rendbehozására. Érdekes a kiváló szerzőnek az a munkássága, amellyel a normális pedagógia és a gyógypedagógia határterületeire nyúló kérdéseket igyekezik megfejteni. A magyar szakirodalomban is ismertetett művei közül kiemeljük a *Jakobli-t*, melyben az elkényeztetett gyermekekkel foglalkozik, továbbá a *Geschlechtliche Erziehung des Kindes* címűt, amelyben főleg a serdülés korába érő gyermekek és ifjak problémáit fejtegeti.

Nekünk, magyaroknak, *Náray-Szabó Sándor* kultúzállamtitkár jut eszünkbe ezeknek a könyveknek olvasása közben, aki 35 esztendővel ezelőtt indította meg a *Gyógypedagógiai Könyvtár* című könyvsorozatot, amelyben közérdekű tudnivalók formájában hat füzet jelent meg, s amelynek utolsó kötete *A gyermekek gyakorlatilag fontosabb rendellenességei-t* tárgyalja *Décsi Károly* ideg orvos tollából.

Nagy kár, hogy ezek a közérdekű tudnivalók nálunk akkor megakadtak. Hogy szükség van ilyenekre, bizonyítja az is, hogy Hanselmann műveit a szülők és a pedagógusok egész Európában nagy érdeklődéssel olvassák, és hogy a címben említett könyve eddig 30 ezer példányban fogyott el.

Eltes Mátvás.

IVe Conférence Internationale de l'Instruction Publique, Genève, 1935. Procès-verbaux et résolutions. Genève, 1935. 150 lap. A Bureau kiadványainak 45. száma.

A tavaly júliusban Genfben megtartott nemzetközi oktatásügyi kongresszusról a Bureau már eddig három kötetben számolt be, amelyeket folyóiratunknak 1935-i évfolyamában ismertettünk. A mostani kötet mintegy összefoglalás- és kiegészítésként közli a 10 ülésről felvett jegyzőkönyveket a felszólalások tömör jelzésével, a napirend három főtárgyáról a kongresszus elé terjesztett bevezető szakjelentéseket, az amazokra vonatkozó határozatokat és a Bureau működését 1934—35-ben, igazgatójának, Piaget Jánosnak tollából, végül országunként a résztvevő képviselők névsorát (Magyarországot l. a 17. és az 54. l.). A tárgyi szempontok szerint csoportosított határozatok (helyesebben: ajánlások) közül, amelyek megkönnyítik a szakférfiak tájékoztatását, külön kiemeljük a nép- és középiskolai tanerőknek folytonos továbbképzésére és a közoktatásügyi tanácsok szervezetére vonatkozókat (97., 108., 119—22. l.). Rendkívül tanulságos és felette örvendetes magának a Bureau-nak minden részletre kiterjedő jelentése, amely ennek az időszerű és életrevaló intézménynek sikereiben gazdag működéséről és állandó térhódításáról számol be és a következő általános figyel-